

הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסאהן
ראש ישיבת „כוכב מיעקב“

מחבר

א

בענין "השגחה פרטית"
(מכתב בהופעת הספר „שערי אמונה“)

ב"ה

י"ג אדר"ש תשנ"ב

כבוד הרבנים הג' וו"ח מנהלי היכל מנחם הי"ו
שלום ורוב ברכה.

הנני בזה בתודה על הספר החשוב „שערי אמונה“¹ ששלחתם לי. ועם
ההוצאה מצורפת הברכה כי יברך ה' חילכם להגדיל תורה ולהאדירה ותלכו
מחיל אל חיל אכי"ר.

ועל בקשתכם לכתוב דברי הערכה על הספר, בטח שאין כוונתכם על
תוכן הדרושים שבספר שהרי דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א הם, ירפאהו
השי"ת בקרוב, ודבריו לא זקוקים להערכתי, אבל ההערכה היא על ה„ספר“
— על עריכת ספר שלם מלוקט מליקוטי שיחות ואגרות פזורות, ואמנם
עבודה גדולה וחשובה הוא וראויה להערכה וברכת רבים עליכם תבא.

ובדרך-אגב אציין: (א) בענין של השגחה-פרטית שהובאו בסימן יח
דעות הרמב"ם והרמב"ן החינוך ועוד וכו' והמקובל כשיטת הבעש"ט זי"ע.
— הנני לציין מה שראיתי בספר אור החכמה מהרב הק' מוהר"ר אורי
פייבל זצ"ל מקריסנאפאלי-דובענקא [נדפס בשנת תקס"ח ובהסכמתו של
החוזה מלובלין זצ"ל מכהנו „הרב איש אלוקים“, וכן הרה"ק מאליק קורא

בהוצאת היכל מנחם, ירושלים ת"ו, תשנ"ג,
שצא עמודים.

(1) תשובות וביאורים ביסודות ועיקרי
האמונה מלוקט משיחות ואגרות כבוד
קדושת אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש.

עליו „איש אלוקים קדוש יאמר לו“, ובהקדמה להוצאה החדשה, ירושלים תש״ל, נאמר שהיה תלמיד תלמידו של הבעש״ט זי״ע, ובסוף ח״ב מהספר מביא המו״ל מִשֵּׁם הגדולים (וולדן) ששאב תורה וחסידות מצדיקי דורו חבריא קדישא תלמידי מרן הבעש״ט וביחוד מרבו המובהק הרה״ק ר' קהת זצ״ל מווערש, ואם קבלה הוא נקבל] ובפי בהעלותך (עמ' כ״ד מדפי הספר) כותב חו״ד זצ״ל: „וע״כ האומות אין השגחה בהם כלל רק דרך כלל משא״כ ישראל השגחה עליהם בדרך פרט“, עכ״ל. וזה שלא כמקובל כשיטת הבעש״ט זי״ע וצ״ע. ואמנם יש מקום ליישב על פי דברי האדמו״ר האמצעי זצ״ל המובא בהספר באות י״ט (ע' צא ואילך), אבל דחוק לומר שלזה התכוון המחבר.

(ב) ולהראי בשם אדמו״ר הזקן זי״ע המובאת בהספר באות כ' מדברי חז״ל במס' חולין דף סג עמ' א יש להעיר דהרי זה רק לפי אחד ברש״י שם ויש שם פ״י שני שעפ״ז אין הוכחה להנדון, וברבינו גרשום שם מפרש כפ״י הזה וא״כ אין הוכחה מהגמ', ושני הפי ברש״י מתפרשים כשני השיטות שנאמרו באמת בזה וא״כ א״א להגיד דמפורש להדיא בגמ' כשיטה אחת מהם².

(ג) וגם זה צריך להאמר שהראשונים שסברו שאין השגח״פ על כל פרט של דוצ״ת אלא על המון לא משום מיעוט השגתם באפשרותו של הקב״ה להשגיח על כל עלה נדף הוא שאמרו כן כי חלילה וחלילה לחושדם בכך, וגם כי הרי זה מיעוט השכלה פשוטה, כי באם יש אפשרות להשגיח על מליוני מליוני בני״א על כל צעד שלהם, שזה וודאי אפשרי רק להבורא ב״ה שאין

מתבארים כ״כ לפי פשוטו של מקרא: ד-כהררי א-ל קאי על חיות גדולה לגמלה ולא על „רצדקתך“, וכן: „תהום רבה“ הוא לא תיאור של „משפטיך“ אלא בא לומר שהמשפטים מגיעים אף לתהום שבים.

משא״כ לפי פ״י הכי מתפרש לפי פשוטו שהצדקות גדולים „כהררי א-ל“ (אצל גמלה שמזונותי מזומנין לה ללא טורח) והמשפטים עמוקים עד תהום (מצל שלך שטורח לבקש שם מזונותיו)! המערכת.

(2) ומ״מ, א) עפ״י הידוע (ראה כללי רש״י, קה״ת תנש״א פ״ד, וש״נ) שכאשר רש״י מביא שני פירושים לדבר אחד, הרי הפירוש הראשון הוא העיקרי משום שהוא „חלק“ יותר — עד״ז י״ל (לכאורה) גם בנדר״ד. ב) בעיקר הדברים י״ל דא״נ שמפירוש א' ברש״י יש הוכחה מפורשת לשיטת הבעש״ט, אך בהתאם להכלל שלא לאפשרי במחלוקת אין סיבה לומר שבפ״י הכי לא ס״ל כשיטת הבעש״ט. ומה שהביאו לפרש פירוש אחר (לא כפ״י הא') י״ל בזה, דלפ״י הא' איז הדברים

סוף ליכולתו א"כ למה זה יפלא לומר שהוא משגיח גם על כל בע"ח וצומח גם אם כחול ומים ירבו, אבל סברתם היתה לחזק בלבות בני"א את האמונה בשכר ועונש שבא להאדם על מעשיו ולזה ההשגחה הפרטית לשלם לאיש כמעשהו וצמודה ההשגחה להשיב לאדם כגמולו אבל אם גם בדוצ"ח יש השגח"פ א"כ הרי אפשר שגם ההשגח"פ שעל האדם לא תלווה במעשיו אלא כמו בדוצ"ח וא"כ כפי ידי עושי מצוה, ולזה לצד הזה שיש השגח"פ גם בדוצ"ח צריכים לומר שגם בהם יש ענין של שכר ועונש, וזה היי זר בעיני הרמב"ם במו"נ לומר כן. ואולם הגאון רבי יוסף ענגל זצ"ל בספרו בית האוצר ח"א כלל נ"ה האריך הרבה בזה והביא ממדרשי חז"ל שאמנם כן הוא אם כי זה למעלה מהשגתינו. ועיי בספר פרדס יוסף בפי נח עה"פ ומיד חיה אדרשנו שמביא את דברי הגרי"ע אבל — עפ"י הידוע ד,,אותיות מחכימות" ומאירות — כדאי לראות הדברים במקורם.

[אה"ח 1234567]

ואכפול בתודה ובברכה מכבודכם,

אוצר החכמה

ברוך שמעון שניאורסון